

Čís. 1053.

Vystavení domovského listu obecním starostou jest rozhodováním o veřejné záležitosti ve smyslu § 105 tr. zák.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1922, Kr II 843/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Uherském Hradišti ze dne 20. srpna 1921, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem podle § 105 tr. zák. — mimo jiné z těchto

důvodů:

Zmateční stížnost, která se dovolává důvodů zmatečnosti čís. 5, 9 a 10 § 281 tr. ř., uplatňuje ve svých vývodech, jimiž námitky jednotlivých těchto zmatečků provádí, důsledně názor, že vystavení domovského listu není rozhodováním o veřejné záležitosti ve smyslu § 105 tr. zák., jelikož se jím domovského práva nenabývá, nýbrž se jím právo to pouze stvrzuje; udělení právo domovské že může jediné obecní zastupitelstvo, nikoliv obecní starosta. Názoru zmateční stížnosti přisvědčiti nelze. Jest sice správné, že se domovským listem právo domovské nezakládá, vystavením jeho tudíž ani práva toho nenabývá a že právo domovské udělit může pouze obecní zastupitelstvo. List domovský je dle § 32 domovského zákona ze dne 3. prosince 1863, čís. 105 ř. zák. listinou, kterou se potvrzuje, že tomu, komu byl vydán, přísluší v obci právo domovské. Nabývá se práva domovského pouze způsobem jeho nabytí, uvedenými v §§ 5 až 17 domovského zákona, pozměněných co do §§ 8, 9 a 10 ustanoveními článku I. §§ 1—10 zákona ze dne 5. prosince 1896, čís. 222 ř. z. (novely k domovskému zákonu). Domovský list tudíž právního poměru příslušnosti do obce nezakládá, nýbrž jej pouze osvědčuje a je dle § 35 domovského zákona domovský list neplatným, může-li obec prokázati, že ten, kdo má domovský list, toho času, když mu byl vydán, měl právo domovské v některé jiné obci. Naproti tomu je zmateční stížnost v nepravu, pokud dovozuje, že vydání domovského listu není rozhodováním o veřejné záležitosti ve smyslu § 105 tr. zák. Dle § 34 domovského zákona nelze listu domovského odepřít nikomu, kdo má právo domovské. Je na bledni, že právo na vydání jeho má pouze ten, komu v obci právo domovské přísluší, (§ 32 dom. zák.). Předpokládá tudíž vyhotovení domovského listu povždy, že domovské právo, jehož dotyčná osoba nabyla v obci narozením, provdáním se, přijetím ve svazek domovský nebo decažením veřejného úřadu, bylo uznáno. Dlužno proto před vyhotovením a vydáním domovského listu nejprve vhodným způsobem zjistiti, že uchazeč o domovské právo práva toho některým ze zákonných způsobů, shora naznačených, nabyl, že je tudíž v obci domovsky oprávněn, a vydání domovský list teprve po vyřízení této předběžné otázky, neboť jinak by nebylo jistoty, že osobě, které se domovský list udílí, domovské právo v obci skutečně přísluší. Toto předchozí zjištění je tudíž podmínkou vydání domovského listu, rovnajíc se takto nálezu o oprávněnosti nároku na udělení domovského práva. Nelze tudíž oněm zjišťováním, která před

vydáním domovského listu předsevzítí jest, upříti povahy »rozhodování«, když k vyhotovení jeho nemusí dojít bezpodmínečně a ono není výronem pouhé volné úvahy toho, kdo domovský list vydává. Poněvadž se domovský list netýká jen soukromého zájmu osoby, na kterou zní, nýbrž přichází v úvahu také jako listina, tvořící důkaz, kterou se se strany obce, domovský list vydávající, zakládají nebo potvrzují vůči osobě té mnohdy těžké závazky, zejména povinnost obce opatřovati chudé (čl. IV. §§ 22 až 31 domovského zákona), dotýká se domovský list závažným způsobem také zájmů obce jako celku a tím i zájmů veškerých příslušníků obce, o kterou jde. Dlužno proto vydání domovského listu pojímati zcela nepochybně jako rozhodování o záležitosti veřejné. Napadený rozsudek zjišťuje, že obžalovaný nabízel obecnímu starostovi v P. Janu R-ovi 2000, později 3000 K, žádaje ho, by vystavil čtyři domovské listy pro osoby, do jmenované obce nepříslušné, a dospívá k závěru, že, kdyby byl starosta učinil tak, jak na něm žádal obžalovaný, by byl svou úřední povinností jako obecní starosta porušil. Nálezací soud proto vším právem vyslovil, že obžalovaný obecního starostu, tudíž úředníka v případě rozhodování o záležitosti veřejné darem hleděl svést ke stranicí a k porušení úřední povinnosti. Je sice pravda, že rozhodovací důvody rozsudkové neuvádějí vůbec úvah, na základě nichž nálezací soud dospěl k závěru, že vydání domovského listu je rozhodováním záležitosti veřejné, a že rozsudek není v dotyčném výroku svém zvlášť odůvodněn. Než zmateční stížnost neprávem shledává rozsudek proto zmatečným z důvodu čis. 5 § 281 tr. ř. Dle § 270 čis. 5 tr. ř. má sice v rozhodovacích důvodech býti uvedeno mimo jiné, kterými úvahami byl soud veden při řešení právních otázek a při odklizení přednesených námitek; než rozsudek, který těchto úvah neobsahuje, nestává se proto zmatečným dle čis. 5 § 281 tr. ř., neboť vady a nedostatky, tamtéž naznačené, zakládají zmatečnost rozsudku pouze tehdy, týkají-li se rozhodných skutečností. Důvod zmatečnosti čis. 5 § 281 tr. ř. uplatňuje tudíž zmateční stížnost neprávem. Z hořejších úvah, jimiž dovozena byla mylnost právního názoru zmateční stížnosti, že vydání domovského listu nebylo rozhodováním o záležitosti veřejné, je však zároveň již zjevnou také právní bezpodstatnost námitek, uplatňované zmateční stížností s hlediska důvodu zmatečnosti čis. 9 a) § 281 tr. ř. v ten smysl, že nálezací soud, vycházející z opačného právního názoru, použil, podřadiv čin obžalovaného skutkové podstatě zločinu § 105 tr. zák., nesprávně zákona. Stranicí a porušení úřední povinnosti, k němuž obžalovaný obecního starostu dle rozsudku darem v případě rozhodování veřejné záležitosti svést hleděl, mělo spočívat v tom, že by byl starosta domovské listy vydal osobám, které do dotyčné obce nepříslušely. Zmateční stížnost proto neprávem namítá, že se osobám těm jednalo o získání domovského práva cestou zákonnou, a nerozhoduje, prohlásil-li obžalovaný, jak tvrdí zmateční stížnost, rozsudek však nezjišťuje, vůči starostovi, že je dotyčná rodina zámožná a že by tedy obci P. udělením práva domovského nevznikla žádná újma. Bezpodstatnou je dále i námitka, že jednání mezi starostou a obžalovaným bylo rázu příliš všeobecného a že záleželo výhradně na starostovi, zde zařídí kroky, potřebné k tomu, aby obec onu rodinu přijala za své příslušníky. Neprávem namítá, konečně zmateční stížnost, že starosta, poněvadž sám oněm osobám domovské právo opatřiti nemohl,

nebyl ani vhodným předmětem trestného činu. Zmateční stížnost přezírá, že obžalovaný nežádal obecního starostu dle rozsudkového zjištění o opatření domovského práva, snad o přijetí v domovský svazek dle § 1 novely k domovskému zákonu, nýbrž o vydání domovských listů, v čemž je podstatný rozdíl, a postrádá všeho právního významu i další úvaha zmateční stížnosti, dle níž prý by byly domovské listy, vydané starostou samotným, neplatny bývaly.

Čís. 1054.

Lichva (cís. nařízení ze dne 28. května 1881, čís. 47 ř. zák.).

»Tísni« dlužníkovou jest naléhavá, třebas pomíjející, nesnáz peněžní; není třeba ohrožení existence.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1922, Kr I 1228/21).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 23. června 1921, jímž byl obžalovaný uznán vinným přechodem dle § 2 cís. nařízení ze dne 12. října 1914 č. 275 ř. zák. — mimo jiné z těchto

důvodů:

Dovolávajíc se § 281 čís. 9 a) tr. ř., kterýžto zmatek spočívá dle názoru stěžovatele v tom, že soud nalézací shledal ve zjištěné situaci Čenka A—a lehkomyšlnost a tíseň takového stupně, jaké předpokládá lichovní zákon, dovozuje zmateční stížnost dále, že, byť i stěžovatel tu to situaci obžalovaného byl znal, nemůže ani po stránce subjektivní u něho býti řeči o vykořisťování tísně A—ovy, jak to zákon předpokládá. Oproti znění dřívějšího lichovního zákona ze dne 28. května 1881, čís. 47 ř. zák. jenž mluvil o vykořisťování pachatelů známé nouze (Notlage) dlužníkovy, spokojuje se cís. nařízením ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. zák. již vykořisťováním tísně (Zwangslage) dlužníkovy, tedy zřejmě menší měrou v poměrech spočívajícího vnitřního nátlaku na dlužníka; k pojmu tísně stačí naléhavá třebas i jen pomíjející nesnáz peněžitá, nutící dožadovati se úvěru. Není třeba ohrožení existence. Nelze proto, nehledě k tomu, že rozsudek zjišťuje též stěžovateli známou lehkomyšlnost dlužníkovu, shledati právně pochybeným, uznal-li nalézací soud zjištěnou a stěžovatelem známou situaci Čenka A—a za »tíseň« v tomto smyslu. Vždyť A. jednal pod nátlakem nutnosti, opatřiti si na rychlo peníze ku zaplacení advokáta tak potřebné, že byl odhodlán, látku, věc to cennou, i pod cenou zeiziti. Pakliže obžalovaný za této známé mu situace A—ovy přiměl ho k tomu, by mu na zápůjčku 200 Kč na 14 dní poskytnutou dalších 50 Kč zaplatil, nelze shledati právní omyl v tom, spatřuje-li nalézací soud v tomto jednání úmyslné vykořisťování této situace stěžovatelem.